

Ulrika Andersson
Maj 2023

JOURNALISTPANELEN RESULTAT JP14 – 2020

Samhällsförtroende hos journalister och allmänhet

Journalister är mer nöjda med den svenska demokratin jämfört med människor i allmänhet. De har också klart större förtroende för riksdagen, medier och domstolar än allmänheten. Allmänheten har däremot jämförelsevis större förtroende för svenska banker, även om dessa hamnar långt ner på båda gruppernas förtroendelista. Resultaten kommer från Journalistpanelen JP14 och den nationella SOM-undersökningen 2020.

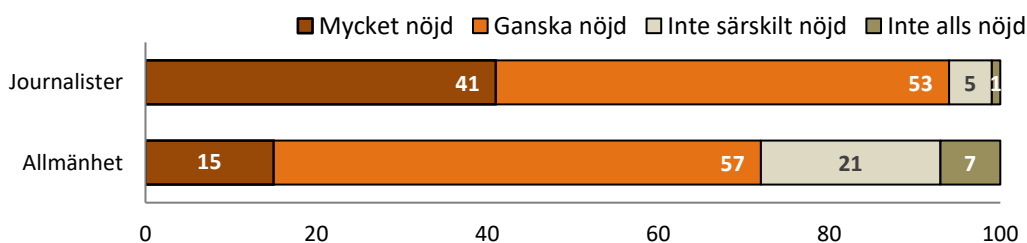
Den svenska befolkningen är internationellt känd för att i stor utsträckning lita både på sina medmänniskor och på samhällets institutioner. Förtroende är en av demokratis och välfärdssamhällets grundbultar. Att medborgarna känner förtroende för varandra och för politiska, ekonomiska och sociala institutioner och att makthavare i sin tur har förtroende för medborgarna är en förutsättning för samhällelig kunskapsöverföring, samverkan och utveckling.

Två frågor står i fokus här. Dels hur nöjda journalister och allmänhet är med hur den svenska demokratin fungerar, dels hur stort förtroende de båda grupperna har för olika samhällsinstitutioner. Redovisningen baseras på resultat från den fjortonde Journalistpanelen, JP14, och den nationella SOM-undersökningen, båda genomförda hösten 2020.

Journalister mer nöjda med demokratin än allmänheten

Journalister är mer nöjda med hur demokratin i Sverige fungerar än allmänheten. Fyrtioen procent säger sig vara mycket nöjda medan 53 procent är ganska nöjda. Sammantaget uttrycker 94 procent av journalisterna nöjdhet med demokratin. Andelen nöjda bland allmänheten är 72 procent, vilket är fördelat på 15 procent mycket nöjda och 57 procent ganska nöjda.

Figur 1 Journalisters och allmänhetens nöjdhet med hur demokratin fungerar i Sverige, 2020 (procent)

Kommentar: Frågan löd *Hur nöjd är du med det sätt på vilket demokratin fungerar i Sverige?* Svarsalternativen framgår av figuren. Antal svar var 829 för journalister och 10 862 för allmänheten.

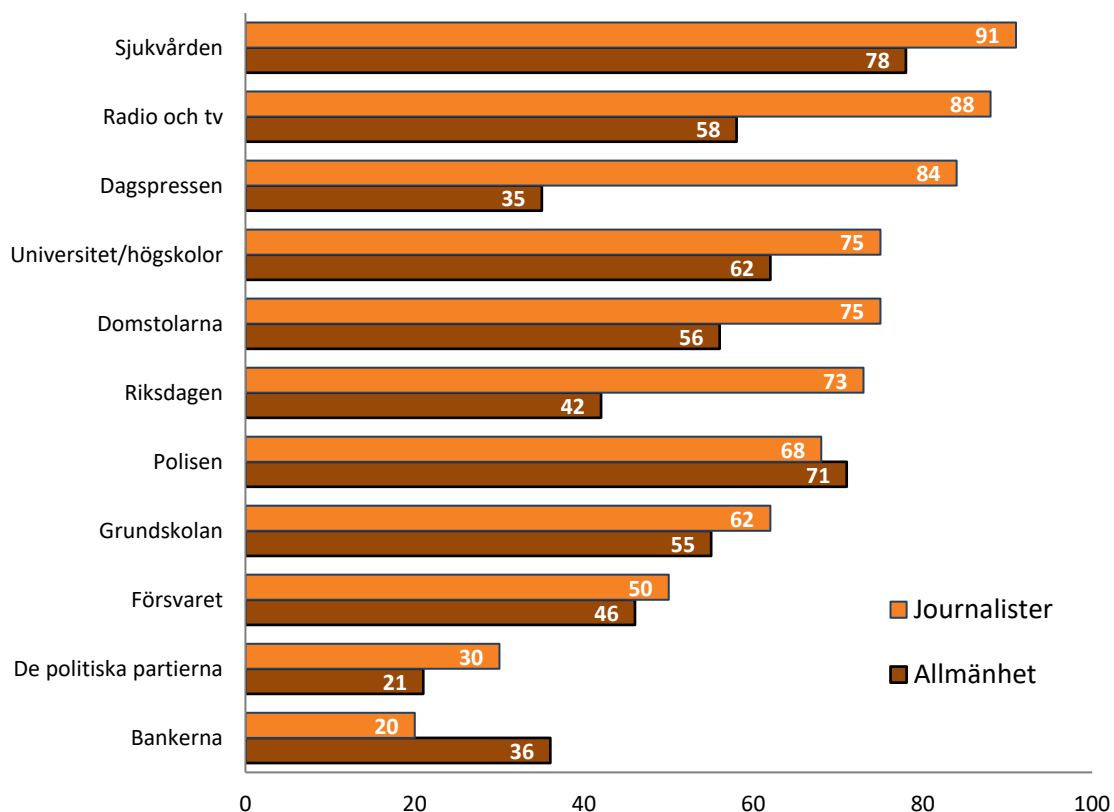
Källa: Journalistpanelen 14, 2020; Den nationella SOM-undersökningen 2020.

När journalister fick svara på samma fråga i Journalistpanelen JP11 år 2018 uppgav 82 procent att de var mycket eller ganska nöjda med hur den svenska demokratin fungerar. Då var 17 procent mycket nöjda och 65 procent ganska nöjda. Möjligen har nöjdheten ökat bland journalister i samband med coronapandemin. Dock har inte samma förändring kunnat skönjas bland allmänheten, där ligger nöjdheten kvar på samma nivå som tidigare. Kanske kan ökningen bland journalister i viss mån bero på att de befinner sig närmare beslutsfattare och andra aktörer som arbetat för att tillse att samhället kunnat fortsätta fungera under pandemin och att journalister därför har en annan erfarenhet av hur demokratin kuggjul fungerar jämfört med allmänheten.

Förtroende för samhällsinstitutioner och myndigheter

Journalister och allmänheten har också fått uppge hur stort förtroende de har för det sätt som olika institutioner och grupper sköter sitt arbete. Både rangordningen och andelen som uppger sig ha stort förtroende skiljer sig här påtagligt åt. Sjukvården är förvisso den institution som ligger i topp av både journalisters och allmänhetens förtroendebedömningar, med 91 procent respektive 78 procent stort förtroende (figur 2). Därefter går dock rangordningarna isär. Medieinstitutioner som radio och tv respektive dagspressen hamnar på plats två och tre hos journalisterna (84–88 procent stort förtroende), följt av universitet/högskolor, riksdagen och domstolar (73–75 procent). Hos allmänheten kommer istället polisen på andra plats (71 procent) följt av universitet/högskolor, radio/tv, domstolarna och grundskolan (55–62 procent).

Figur 2 Andel stort förtroende för olika samhällsinstitutioner bland journalister och allmänhet, 2020 (procent)

Kommentar: Frågan löd *Hur stort förtroende har du för det sätt på vilket följande institutioner och grupper sköter sitt arbete?* Svartalternativen var *Mycket stort förtroende*, *Ganska stort förtroende*, *Varken stort eller litet förtroende*, *Ganska litet förtroende*, *Mycket litet förtroende*. Figuren visar andel mycket och ganska stort förtroende. Antal svar var 813 för journalister och 3 569 för allmänhet.

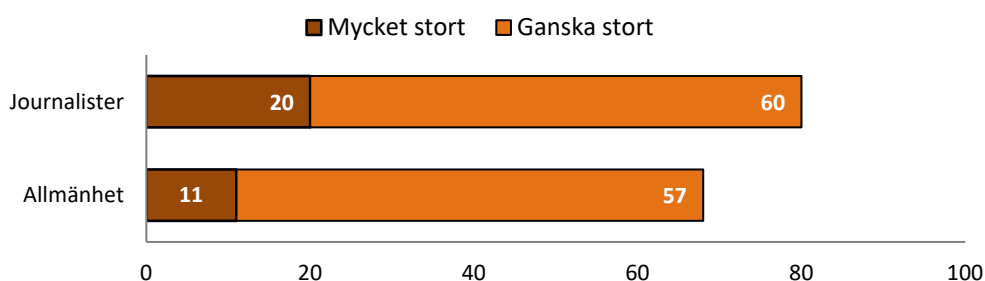
Källa: Journalistpanelen 14, 2020; Den nationella SOM-undersökningen 2020.

Den största differensen mellan journalisters och allmänhetens förtroendebedömningar rör dagspressen, för vilken 84 procent av journalisterna och 35 procent av allmänheten har stort förtroende, det vill säga 49 procentenheters skillnad. Skillnaden är också stor i förtroende för riksdagen (73 respektive 42 procent), för radio/tv (88 respektive 58 procent) och domstolarna (75 respektive 56 procent).

I ett enda fall är allmänhetens förtroende tydligt högre än journalisternas och det gäller de svenska bankerna. För dessa uppger 20 procent av journalisterna sig ha stort förtroende vilket ska jämföras med 36 procent av allmänheten.

När det gäller förtroende för svenska myndigheter mer generellt är journalister även här något mer förtroendefulla än allmänheten, framför allt när det gäller andelen med mycket stort förtroende: 20 procent bland journalister och 11 procent bland allmänheten (figur 3). Sammantaget har 80 procent av journalisterna och 68 procent av allmänheten ganska eller mycket stort förtroende för svenska myndigheter.

Figur 3 Förtroende för svenska myndigheter bland journalister och allmänhet, 2020 (procent)

Kommentar: Frågan löd *Allmänt sett, hur stort förtroende har du för svenska myndigheter?* Svarsalternativen var *Mycket stort*, *Ganska stort*, *Ganska litet*, *Mycket litet*. Antal svar var 851 för journalister och 5 403 för allmänheten.

Källa: Journalistpanelen 14, 2020; Den nationella SOM-undersökningen 2020.

Om Journalistpanelen

Den fjortonde omgången av Journalistpanelen, JP14, genomfördes senhösten 2020. Undersökningen omfattade frågor om mediernas hantering av coronapandemin, oro för pandemin, förtroende för aktörer med ansvar för pandemihanteringen samt generellt förtroende för samhällsinstitutioner. Totalt besvarades enkäten av 851 journalister runt om i landet.

Resultatrapporter från JP14:

Journalistpanelen 14a – Mediers hantering av pandemin 2020

Journalistpanelen 14b – Pandemi-oro och förtroende hos journalister och allmänhet 2020

Journalistpanelen 14c – Samhällsförtroende hos journalister och allmänhet 2020

Ansvarig forskare för frågorna om förtroende för olika samhällsinstitutioner bland journalister och allmänhet är docent Ulrika Andersson (ulrika.andersson@som.gu.se) vid SOM-institutet, Göteborgs universitet.

Journalistpanelen drivs av SOM-institutet vid Göteborgs universitet. Enkätfrågorna utformas av samverkande forskare i samråd med ansvarig forskare, docent Ulrika Andersson vid SOM-institutet, och administreras via webbenkätverktyget Qualtrics.

Journalistpanelen är etikprövad och godkänd av Etikprövningsmyndigheten.

Deltagande i Journalistpanelens enkätundersökningar är frivilligt och panelmedlemmarna kan när som helst välja att avanmäla sig. Personuppgifter behandlas i enlighet med dataskyddsförordningen (GDPR), övrig kompletterande lagstiftning samt Göteborgs universitets regler för personuppgiftshantering. Uppgifterna behandlas konfidentiellt.

De svar som lämnas i enkäterna behandlas för forskningsändamål. Alla resultat presenteras anonymt och på gruppnivå i form av exempelvis procent, medelvärden och andra statistiska mått.

Har du frågor om panelen eller är intresserad av att delta? Kontakta ansvarig forskare:

Ulrika Andersson (ulrika.andersson@som.gu.se), docent och forskare vid SOM-institutet, Göteborgs universitet.
